

Ткаченко Ю.М., методист обласного методичного кабінету Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Дніпропетровської області

СКЕТЧНОУТІНГ У ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Вислів про те, що всі люди різні, не просто фраза. Кожен з нас по-різному сприймає інформацію. Так, залежно від способу сприйняття ми ділимося на візуалів, аудіалів і кінестетиків. Це три основних типи мислення людини, і дуже важливо враховувати цей фактор, особливо педагогам у процесі викладу навчального матеріалу. Три типи людей – три способи мислення. Кожен з них кардинально відрізняється один від одного. Якщо коротко, то візуал пам'ятає те, що бачив; запам'ятовує картинами (образне мислення добре розвинене); аудіал – те, що обговорював; запам'ятовує, слухаючи, кінестетик пам'ятає загальне враження; запам'ятовує, рухаючись, обмацуючи.

Згідно зі статистикою, серед населення 25% аудіалів, 35% візуалів і 40% кінестетиків.

Сучасний розвиток суспільства дав певний поштовх до змін в усіх сферах життя. Все дедалі частіше пріоритетним завданням у навчанні є не просто розповісти навчальний матеріал, а донести його до кожного слухача. А це означає, що навчальний матеріал необхідно подавати, використовуючи різноманітні методи і форми, які будуть ефективними для слухачів з різними психотипами сприйняття інформації.

Пошуки нових тенденцій, нові підходи в освіті ведуть до нових цілей, модернізації, виходу на новий рівень знань. Серед активних методів викладу навчального матеріалу у поєднанні з візуальною підтримкою виділяють метод скетчноутінгу.

Скетчноутінг – це можливість коротко та швидко фіксувати ідеї, з'єднувати їх, а потім презентувати візуально. Це гарний спосіб продумати все в деталях та поглянути на проект (навчальний матеріал, ситуацію) з різних боків.

Такі нотатки – найкращий спосіб подачі інформації. Вони підсумовують головну ідею в малюнках від руки та основних фразах. При цьому нотатки зручніші за відеослайди та сприймаються краще, ніж звичайні таблиці. До того ж, вони зацікавлять аудиторію в будь-якому разі.

Скетчноутінг (від англ. «sketch» – ескіз, *note* – нотувати) – це спосіб структурування інформації, що сприймається на слух, або фіксація власних думок. Суть цього явища – закріплення на папері важливих ідей у вигляді рукописних текстів, схем та інших образотворчих елементів [2].

Скетчі одночасно активують і візуальні, і вербальні режими. Наша підсвідомість повністю задіюється у процесі слухового сприйняття, синтезу, засвоєння ідей та вираження їх на папері [3].

Що дає скетчноутінг?

- Якщо ви занотуєте щось за спікером, зміст запам'ятати буде набагато легше та тримати все в пам'яті довше.
- Процес розфарбовування допомагає сконцентруватися та подумати над деталями.
- Вибір кольорів, організація і розташування елементів, встановлення зв'язків між ними встановлює певну ієрархію у виконанні завдань та допомагає розставити пріоритети в завданнях.
- Роздуми над тим, як зобразити певний аспект, дозволяють зрозуміти його краще.
- Стрілки між блоками поєднують не лише представлену візуально інформацію, а й її місце в загальній картині та зв'язок з іншими ідеями.
- Ваша ідея набирає матеріальну форму та соціалізується, адже скетчноутінг – це свого роду написання блогу.
- Ви починаєте краще малювати і висловлювати думки.

Як це все зробити?

Малюйте. Це перший та найголовніший шлях. Починайте з елементарних малюнків та діаграм. Їх завжди можна доповнити трохи пізніше. Малюнок не повинен бути одразу ідеальним. Просто не забувайте брати із собою блокнот, щоб домальовувати картинку як тільки з'явиться нова ідея або візуальне оформлення вже чогось придуманого.

Редагуйте. Якщо ви записуєте за кимось, не потрібно нотувати все слово у слово. Перефразуйте, скорочуйте, робіть усе зрозумілішим. Таким, щоб було зрозуміло саме вам. Якщо записуєте дослівно, не забувайте позначати, що це цитата.

Діліть на частини. Використовуйте окремі блоки та секції для запису інформації, так зручніше – вона не буде накопичуватися в рядках, а сприйматиметься краще.

Працюйте. Необхідно робити декілька справ одночасно – слухати, перефразувати, малювати. Спочатку це може бути важко, проте це неабияка зарядка для мозку.

Тренуйтеся. Розвивати навички скетчноутінгу зовсім неважко. Головне бажання, старанність і трошки часу. Спробуйте нотувати фільми, пісні, власні розмови, записи лекцій тощо. Малюйте прості речі, все, що бачите навколо [5].

Скетчноутінг починається з розвитку вміння слухати, оскільки скетчі створюються в реальному часі, коли ви слухаєте лекцію, промову, презентацію чи берете участь у нараді. Для того, аби створити якісну візуальну нотатку, дуже важливо уважно вислухати мовця, зрозуміти його ідеї.

Активне слухання полягає у фокусуванні на доповідачеві, абстрагуванні від усього, що може відволікати, та повному зануренні у промову. Ваша мета – не зважати на малозначущі подробиці, а сконцентруватися на головних тезах, аби мати змогу перетворити їх на слова й картинки.

ВАРТО ПАМ'ЯТАТИ, ЩО СКЕТЧНОУТІНГ – НЕ ЗАНЯТТЯ МИСТЕЦТВОМ! НАВІТЬ ЯКЩО ВИ НЕ ЗДАТНІ НАМАЛЮВАТИ ПРЯМУ ЛІНІЮ, ВИ МОЖЕТЕ НАВЧИТИСЯ РОБИТИ ВІЗУАЛЬНІ НОТАТКИ – ПОТРІБНА ЛИШЕ ПРАКТИКА.

Скетчі – це своєрідні візуальні карти, побудовані на важливих думках, які мозок збирає та приховує під час бесід, нарад, поїздок тощо. Тобто сутність скетчноутінгу полягає не у вмінні гарно й точно намалювати певний об'єкт, а в можливості перенести на папір, зафіксувати й повідомити головну інформацію.

Важливо створити змістовну структуру скетчу, а краса зображення – не має значення, головне, щоб для вас було зрозуміло.

Існують певні моделі скетчів або найпопулярніші способи розташування інформації у скетчах, що допоможуть швидко розвинути навички скетчноутінгу:

1. Лінійна модель: скетч відображає інформацію по діагоналі з верхнього лівого кута до нижнього правого кута сторінки (на зразок друкованої книги). Така подача інформації чітко структурована й подібна до розповіді. Вона легко сприймається читачем.

2. Променеподібна модель: скетч нагадує велосипедне колесо із «втулкою» посередині та спицями, що виходять із неї. У центрі променеподібного скетчу може бути ім'я, портрет мовця чи основна тема. «Втулка» може бути асиметричною – це надасть природності. Проте такий скетч інколи важко зрозуміти, оскільки інформація організована складно й нелінійно.

3. Вертикальна модель: скетч схожий до лінійного, інформація подається єдиним потоком зверху вниз, доступно та зрозуміло для читача.

4. Траєкторна модель: скетч створює своєрідний шлях для інформації по вертикалі, горизонталі чи діагоналі. Така модель може бути представлена зигзагом, s-подібною траєкторією, w-подібною траєкторією чи будь-якою іншою. Зручна для зображення процесу мислення або події в її покроковій послідовності.

5. Модульна модель: скетч розділяє простір на сторінці на окремі частини або модулі. Кожен модуль містить окрему інформацію чи демонструє ідеї різних людей.

6. Модель хмарочосів: подібна до модульної, але за цією моделлю скетч поділяє сторінку на серію довгих вертикальних панелей, які містять різну інформацію. Така модель підходить для круглих столів, під час яких люди розмовляють у різний час. Для створення хмарочосу намалюйте вертикальну колонку для кожного спікера та додайте зверху його ім'я чи портрет. Після цього вписуйте важливі коментарі кожного учасника до відповідної колонки.

7. Модель попкорну: дозволяє розташовувати інформацію у довільному порядку. Тема та ім'я спікера можуть знаходитися на сторінці будь-де. Така модель зосереджує більшу увагу на фіксації інформації, а не на її роз-

ташуванні. Проте випадкове розміщення інформації може ускладнювати сприйняття скетчу [4].

Таким чином, візуалізація навчальної інформації є своєрідним інструментом технології інтерактивного навчання. Виклад лекційного матеріалу в поєднанні з візуальною підтримкою дозволяє використовувати переваги інтерактивного підходу: розширення світогляду у взаємодії під час лекції (лекція викликає інтерес, актуалізує попередні знання, формує компетенції), залучення слухачів до виконання різнорівневих завдань і, що найголовніше – інформація стає зрозумілішою для усієї аудиторії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Майк Роде «Скетчноутінг. Посібник із візуалізації ідей», 2016 с. 224.
2. Роуди М. Визуальные заметки. Иллюстрированное руководство по скетчноутингу / Майк Роуди; пер. с англ. Н. Наумов. – М. : Манн, Иванов, Фербер, Эксмо, 2014 с. 224.
3. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/sketchnouting-fiksuemo-ide-shvidko-ta-yaskravo-48590.html>.
4. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://studway.com.ua/sketchnouting/>.
5. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://weloveua.com/ua/sketchnouting-fiksiruem-idei-bystro-i-yarko/>.

Тищенко А. О., методист Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Рівненської області

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ СЛУХАЧІВ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Соціально-економічна ситуація вимагає актуалізації пошуку оптимальних форм набуття і розвитку компетентностей дорослого населення як у період навчання у Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, так і в процесі професійної діяльності.

Сучасна людина, щоб почувати себе у світі комфортно, повинна вчитися постійно, навчання для неї повинно стати природною й цікавою справою.

Протягом останніх років ростуть вимоги до рівня проведення функціонального навчання на обласних, міських курсах та навчально-консультаційних пунктах Центру з дорослою аудиторією. Виріс рівень освіти слухачів НМЦ ЦЗ та БЖД областей, що робить необхідним використання нових інтерактивних методів проведення занять педагогічними працівниками навчально-методичних центрів.